

СТАРЧАЧА ГУЛЬНЯ.

КАНТАТА РОБЕРТА БОРНСА.

Переспів Павла Грабовського.

—♦♦—

Речитатів.

Сумно стало в темпім гаї,
Вітер повіває,
Стужа дме, степи безкраї
Білий сніг вкриває.
Почина кругом смеркати...
В шинк до Пузі Нансі*)
Зібрали ся погуляти
На ніч голодранці.
Ось погляньмо, як вони
Пропивають там штани.
Співають і регочуть ся,
Та так тобі свистять,
Що в голові морочить ся,
А стіни аж тремтять.
Притулив ся коло печі

Дід з красунею у-двох, —
Горба з хлібом давить плечі,
Дране рубя на обох.
Обнялись собі гарненько,
Раз-за-разом цмок та цмок —
Їм і тепло й веселенько,
Хоч задубли до кісток.
Раз-за-разом дівка губи
Козакови підставля,
Та погані свої зуби
На всю хату вискала.
Що то чарка, що то ласка!
Людське серце ожива;
Цмок та цмок — мов пуга ляска,
А старий гультай співа.

Пісня.

Я під Марсом народивсь,
З ворогами добре бивсь,
Шрам і рану маю здавна...
Рана — з бабою сваривсь,
Шрам — з Французами зустрівсь,
А не кинув тарабана.
Гей, трам-трам;
Гей, трам-трам,
Тарарарарам!

*) Так звали колись у Шотландії шинкарку Гібсен, у котрої звичайно гуляли старці. Побувавши з ними в коршмі, Борнс і написав сю кантату.

Довело ся быть мені
З генералом на війні
Край Абрамського кургана;*)
Був і я там, де з землі
Ми Моро**) зовсім змелп
Під сей гуркіт тарабана:
Гей, трам-трам і т. д.

Вів нас Куртис... Відтяла
Руку й ногу куля зла;
Бачу — справа препогана...
Але в пекло пхають знов —
З Елліотом я пішов, —
Жалко стало тарабана!
Гей, трам-трам і т. д.

От і треба — що казать —
На милиці шкандибать;
Замість злота одіж драна...
Та зі мною все моє —
І дівчатко й чарка є, —
Не бажав би й тарабана.
Гей, трам-трам і т. д.

Хоч не раз, не два, не три
Завирюха та вітри
Скубли з рана та й до рана,
А лахміття як продам,
То такий бенкет завдам,
Що не вчув би й тарабана!
Гей, трам-трам і т. д.

Речитатів.

Не спиниш нічим гультіпаку;
Аж хата трясеть ся; щури
Та миші давай з переляку
Втікати скорійш до нор.

„А ти?“ із кутка промовляє
Скрипаль до красуні; вона
Вже вершу свою роззявляє
І пісню співають почина.

Пісня.

І я дівкою була,
А коли — й сама забула;
Про коханця аби вчула,
То й тепер з ума-б зійшла.
Тато мій служив гусаром,
У казармі я знайшлась:
Бачте, люди, що не даром
За гусара віддалась.
Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
За гусарина пішла!

Та гусара-молодця
Я швиденько геть прогнала:
На попа його зміняла,
На сьвятого панотця.
Гріх мій взяв він незабаром,
А до тіла всім вам — зась...
Бачте, люди, що не даром
Я така собі вдалась.
(Хор). Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
Від гусарина втекла!

Не який-небудь моргун...
Мов орел той сизокрилий,
Оттакий він був, мій милий,
Тарабанщик мій, джигун.
Личко все пашіло жаром;
Ніжка-б пані придалась...
Бачте, люди, що не даром
За гусара віддалась.
(Хор). Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
Що з гусарином втяя!

Але скоро і з попом
Мені збридло женихатись;
Почала я тут кохатись
Із цілісіньким полком.
Хлопець, дід — з однаким палом
Я до всякого тяглась,
Аби звав ся лиш гусаром,
Бо така собі вдалась.
(Хор). Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
За дружину всім була!

*) Абрамський курган — коло Квебека: там убито генерала Вольфа в р. 1759.

**) Фортецю Моро зруйновано в році 1627.

Остогидло воювать,
Вороги вчинили згоду:
Я остала ся без роду,
Довело ся старцювать.
Раз тинялась я базаром,
З козаком отсим зійшлась,
Бачу з виду — був гусаром,
То всім серцем віддалась.

(Хор). Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
Знов гусарина знайшла!

Пожила я на віку,
Вже й сама не тямлю — скільки,
Пісня з чаркою горілки
Мені й доси по смаку.
Не гидую божим даром,
Аби п'яна напилась,
То й щаслива я з гусаром,
Бо така собі вдалась.

(Хор). Тра-ла-ла, тра-ла-ла,
Аба чарочка була!

Речитатів.

З дівчиною сидить та це
В кутку Андрій, штукарь, байдуже,
Він хора слухає не дуже,
Балака нишком про своє.
Та годі пити; скоком-боком
Коханку він поцілував,
Скрививсь, крутнувсь, пожартував,
І глянувши веселим оком
З поважним видом заспівав.

Пісня.

Чарка мудрим чинить шкоду,
Зух дуріє на суді,
А я дурень собі в роду...
Що пошкодить сій біді?

Раз книжок мені бабуся
Накупила — все дарма:
Як бувало ні товчу ся,
Не стає мого ума.

От горілка та дівчатка —
Я до них меткий з метких...
На якого — кажу — батька
Вчити дурнів оттаких?

Щоб там часом ні казали,
А в жінках утіха вся...
Раз мене за їх звязали
Як ледяче порося.

Дійшло в-друге до покути...
Вірте, люди, сим попам:
На мойому місці бути
Кожен з них хотів би сам.

А як в церкві хлопців лає!
Глянеш, зовсім присьвятивсь.
Хай розумний потурає,
Бо я мало васмутивсь.

Сим мене не обморочиш;
Жарти, сьмішки — се моє...
В нашій раді, скільки хочеш,
І поважних дурнів є.

А тепер кінчати треба;
Краще випиймо, чи що!
Коли хто дурний для себе,
То про мене він ніщо.

Речитатів.

За ним на лавці піднялась
Стара марюка. Вона знала,
Де копійчина завелась,
Кишені зручно спорожняла.
Вона сходила всі гаї,

Спіткала доленька її,
Лиху голінницю з голінниць:
Повис коханий верховинець
На шибениці... Удова
По йому плаче і співа.

Пісня.

Любив мій коханець широкі простори,
Тікав від петельки в ріднесенські гори,
За них все віддав би... Такий мав талан
Іван-верховинень, мій милий Іван.

(Хор). Згадайте-ж Івана,
Співайте про його, —
Гарнійш не бувало
На світі нікого!

Меч візьме та черес із пледом одягне,
Так зараз до себе в обійми потягне...
Дівчата аж мліли... Такий мав талан
Іван-верховинець, мій милий Іван.

(Хор). Згадайте-ж Івана... і т. д.

А як раювали ми з серцем-Іваном,
То так не приснить ся паняночці з паном:
І воля і доля... Такий мав талан
Іван-верховинець, мій милий Іван.

(Хор). Згадайте-ж Івана... і т. д.

Прогнали Івана з питомого краю,
Та дарма... Ще пташка не тьохнула з гаю,
А ми собі в парі... Такий мав талан
Іван-верховинець, мій милий Іван.

(Хор). Згадайте-ж Івана... і т. д.

Схопили Івана... Будь тричі проклята
Ти, руко нелюдська скаженого ката,
Що голуба вішав... Такий мав талан
Іван-верховинець, мій милий Іван.

(Хор). Згадайте-ж Івана... і т. д.

Покинув ти, друже, мене сиротину...
Тоді тільки й легко, як вию чарчину.
А що за козак був, який мав талан
Іван-верховинець, мій милий Іван!

(Хор). Згадайте-ж Івана... і т. д.

Речічатів.

Встає скрипаль; де хто гуля,
То він найперший там п'яниця.
Причарувала скрипаля
Товста, висока удовиця.
Доходив ростом до колін
Він їй, а що була за вдача!
Кипіла в тілі кров гаряча,
Хоч куций він.

За скрипку взяв ся, як утне
Навливовижу чарівної;
То усміхнеть ся, то моргне,
А потім як загра сумної
Музика наш. з малпх малий,
Негарний, миршавий, дрібненький,
Дібрав ще й вислів жалібненький,
Хоч сльози лїй!

Пісня.

Гей, коханко, не жури ся;
 Кинь тужити — не хили ся,
 Йди до мене — звесели ся,
 Плюй собі на все!

(Хор). Я — музика; без думок
 Весь вік граю; з пісеньок
 Наймиліша для жінок:
 „Плюй собі на все!“

Від весілля до весілля
 Ми не знати-мем похмілля;
 Життя пройде мов та хвиля, —
 Наплюєм на все!

(Хор). Я — музика... і т. д.

Хліба-соли буде з тебе;
 Аби гріло сонце з неба,
 То їй нічого нам не треба, —
 Наплювать на все!

(Хор). Я — музика... і т. д.

Мені в пеклі рай з тобою;
 Хай чортяки наді мною
 Виють цілою юрбою, —
 Наплюю на все!

(Хор). Я — музика... і т. д.

Речитатів.

Тої пісні не скінчив іще скрипаль, —
 Залицяв ся до вдови меткий коваль,
 Витяг ніж і на музику налетів,
 Хап за бороду, — сердешний затремтів,
 Просить Богом не чинити йому зла,
 А самого наче трясця затрясла;
 З ляку трохи не дав дуба неборак,
 А коваль коло бабусі сяк і так;
 Заспівав... Веселого скрипаль
 Удає, хоча коханки йому й жаль.

Пісня.

Я — коваль, все кую,
 Люблю працю свою,
 Звук кувать;

Довело ся пройти
 Всякі землі, сьвіти,
 Скрізь блукать.

Я в солдатах бував, А я вихром гай-гай...
Як хто гроші давав;
День мине, — Не шукай, не питай
 Там мене!

(Хор). Я в солдатах бував... і т. д.

Сиза пташко моя!
Куций блазень, чи я,
Мов мені:
Візьме серце твоє?
Мабуть той, що кує, —
Так, чи ні?
Будеш сита ходить,
Ще й горілочку пить;
А збрешу —
Хай відсохне язик;
Кину чарку на вік,
Все лишу!

(Хор). Будеш сита ходить... і т. д.

Речитатів.

Коваль переважив: бабуся І зпов женихатись завзяв ся,
Його гаряче обняла;
Не пал молодечий вернув ся — Її чоловік, що кохав ся
Горілка огню додала. В Гомері, став вічми стрілять.
Скрипаль на їх з-хитра моргає,
Забув безголова своє,
А щирої згоди бажає,
Аж відляски сипались гучно;
Налив та за щастя їх пє,
І батька і матір згадав
Вита на-добра-ніч! Обом на-добра-ніч!

Веселий се був бідорака,
Що мабуть і Вакх не стрівав;
Завзятий на все гультіпака,
Він пити на час не вгавав.
Щораз знемогавши на згагу,
Не знав він турботи, аби
Чим-небудь залить свою спрагу,
А потім співають без журби
Усім на-добра-ніч!

Пісня.

Моїх пісень пани
Не люблять, бо вони
На примхи подались і всякі там дурниці;
Але за мною в-слід
Летять немов на мід,
Як за Гомером тим, всі пчоли-працівниці.
(Хор). Через тебе, через се,
Ну, сказати — через усе
Я втерав кохану;
А зберіг собі ще двох,
Та й горну ся до обох,
Маю добру шану.

До дівчаток я привик,
 Стає їх мені по вік
 І на теє і на се,
 Ну, сказати вам — на все!

Балакають співці
 Про Муз якісь струмці,
 Кастальські джерела і всякі там дурниці;
 А мій, брати, Парнас
 Ось тут, серед нас,
 Де з нами в-купі пють і наші чарівниці.
 (Хор). Через теє, через се... і т. д.

Побачу стан гнучкий —
 На се вже я слабкий:
 Ласую на красу і всякі там дурниці;
 По правді ж вам скажу —
 І Богови служу,
 Бо не служити — гріх: боюсь його десниці!
 (Хор). Через теє, через се... і т. д.

Кохання потайне
 Яке воно смашне:
 І захват молодий і всякі там дурниці!
 На довго нам, чи ні,
 Стає тії бридні,
 То се вже зайва річ, се звісно, що дрібниці...
 (Хор). Через теє, через се... і т. д.

А скільки раз підчас
 Збивали в глузду нас
 Цілунок запальні і всякі там дурниці!
 Але по чарці смик:
 Баби ні тик, ні мик, —
 У тебе всі в руках — старі і молодіці.
 (Хор). Через теє, через се... і т. д.

Речитатів.

Отак співав собі гульвіса,
 Аж коршма в оплесків тряслась,
 Бо ланців тут було до біса,
 Неначе буря піднялась.
 Такий звели скажений галас
 Та ляск, що Боже борони!
 В кутку красуня роздягалась,
 А сей скидав свої штани.
 Голота пити захотіла;
 Всяк рубя заставля своє,

Блука як мати породила:
 Шивкарка набор не дає.
 Як мокра хлюща всі вже п'яні,
 А ще беруть ся за чарки.
 „Гуляймо, серце, на останні, —
 На ката старцеві латки?“
 „Співай-но, брате!“ — Скинув зором
 Співець, хоч мало добачав,
 Всміхнув ся двом своїм Деборам
 І розпочав.

Пісня.

В коршмі горілки ще багато,
 Не гай ся тільки наливать;
 Се — наш великдень, наше сьвято...
 Гей, нумо-ж пити та співать!
 Старці нічого не шанують,
 Закони... ну, їх к сатані!
 Церкви гладких попів годують;
 Суди — щоб тішились дурні!
 (Хор повторяє:) Старці... і т. д.

Маєтки, слава та відзнаки —	Ми ходимо пішки; у ридванах
За їх ми не дамо й шага,	Хай доганяють нас пани!
Такі вдались собі бурлаки:	Не заздро нам: своїх коханих
Нам вільна воля дорога.	Ми не купуєм, як вони.
(Хор). Старці... і т. д.	(Хор). Старці... і т. д.

За все ми дякуємо долі,	Хай пекла лютого нащадки
Що в кого за день урвемо;	Товчуть ся, поки час біжить;
На сїні в стайні чи стодолі	Нам про життя немає гадки, —
Так смачно з милими спимо.	Живем, аби собі прожить.
(Хор). Старці... і т. д.	(Хор). Старці... і т. д.

Удармо-ж повними чарками
 Та заспіваймо без журби:
 Честь нашим любкам з дітоньками
 І вам, зневажені торби!
 (Хор). Старці... і т. д.

